

SAMENWERKING TWENTSE KATHOLIEKE SCHOOLBESTUREN - EEN BOOST VOOR DE SCHOOLIDENTITEIT

Cultuur | Identiteit | Kwaliteitszorg

PO

9 jun 2016

Identiteit is wat negen katholieke schoolbesturen in Twente en de Achterhoek in al hun diversiteit bindt. En op zijn beurt geeft het samenwerkingsverband een boost aan de vormgeving van de schoolidentiteit. Dankzij een brede kijk en gezamenlijke toerusting van leraren.

Tekst: Anton de Wit

Ja, Ben Gengler durft het wel een succesverhaal te noemen. Hij somt wat kerncijfers op: Stichting Convent PO, waarvan hij bestuurslid is, is een samenwerkingsverband van negen katholieke schoolbesturen, met in totaal 118 basisscholen en 28.000 leerlingen in Twente en een deel van de Achterhoek. “Het gaat om veel scholen, met natuurlijk ook verschillen van inzicht in al die schooldirecties en besturen. Maar het opmerkelijke is dat al die verschillende mensen het sinds onze oprichting in 2008 toch heel goed met elkaar kunnen vinden.”

Identiteit als kern

De samenbindende factor? Identiteit. Ook dat is opmerkelijk, beaamt Gengler – behalve Convent-bestuurslid ook algemeen directeur van één van de negen schoolbesturen, SKOLO in Losser. Want vaak genoeg leidt de levensbeschouwelijke kleur eerder tot spraakverwarring of verlegenheid in samenwerkingsverbanden. Het ene bestuur verstaat iets anders onder identiteit dan het andere; de ene school doet er meer mee dan de andere; en dan is er nog een grote levensbeschouwelijke diversiteit bij leerkrachten en leerlingen...

“Dat is bij ons natuurlijk ook het geval”, zegt Gengler. “Het was ook een zoektocht. Niet alle directeuren hebben er even veel affiniteit mee. Sommigen zagen het als een achterhoedegevecht: wat kunnen we nog met die identiteit, nu de katholieke kerk met haar imago te kampen heeft? Als bestuurders hebben we gezegd: daar gaat het niet om; het gaat om de waarden die wij delen, de levensvragen die iedereen onverminderd heeft. Onze identiteit is geen bijzaak, het is de kern van ons onderwijs. Dat besef dringt langzaam door, men deelt de behoefte er concreet mee aan de slag te gaan.”

Brede definitie

Om dat te kunnen doen heeft het Convent in samenwerking met Saxion Academie Pedagogiek en Onderwijs (APO) de hbo+-opleiding ‘Coördinator Identiteit’ opgezet. Deze tweejarige opleiding biedt leerkrachten en directieleden gelegenheid om identiteitscoördinator op de eigen school of op bovenschools niveau te worden.

“We steken bij de opleiding in op een brede definitie van identiteit”, vertelt Everard Stege, identiteitsadviseur en opleidingsdocent bij Saxion APO in Enschede. “Als je begint bij een smalle invulling van het begrip ‘katholiek’ is er vaak weerstand. Wij beginnen echter bij de wezenlijke vragen. Wat beweegt ons ten diepste in het onderwijs? Waarom doen wij wat we doen? Als je daarover in gesprek gaat, blijkt er geen conflict te zijn. Het gaat dan over je beroepsidentiteit, over je pedagogische en maatschappelijke visie, en daar vinden teamleden elkaar heel gemakkelijk in.

Vervolgens leren we dat te verbinden aan inspirerende bronnen, al dan niet katholiek. Wat mij het meest is opgevallen, is dat – anders dan ik vooraf verwachtte – de meeste leerkrachten helemaal niet af willen van de katholieke denominatie. Ze vinden juist dat de rituelen en verhalen veel houvast bieden in hun onderwijspraktijk.”

Kleur bekennen

Gerrit Klaassen, identiteitsbegeleider bij drie stichtingen binnen het Convent PO en mede-initiatiefnemer van de opleiding, valt hem bij. “Zelfs bij leerkrachten – en trouwens ook bij ouders – die zeggen niet gelovig te zijn, leeft een besef dat we het kind niet met het badwater moeten weggooien. Een geloofstraditie kan hun wat te bieden hebben. De tijd van de aloude catechismus ligt achter ons. Die begon met de klassieke vraag: Waartoe zijn wij op aarde? Destijds was het antwoord voorgegeven, je kon een tien halen voor dat vak. Tegenwoordig zijn antwoorden niet meer zo eenduidig, de vraag is echter onverminderd relevant. Nu mensen minder in een kerk komen, verwachten ze in toenemende mate een antwoord vanuit school. Op dit gebied zouden scholen best meer lef aan de dag mogen leggen om kleur te bekennen.” Gengler: “Daarvoor moet een leerkracht dan niet alleen theoretisch maar vooral ook praktisch toegerust zijn. Dat is ook het idee achter de opleiding: handvatten bieden om identiteit gestalte te geven in de onderwijspraktijk. Hoe maak je gebruik van dagopeningen of een viering? Hoe ga je om met het verdriet en de blijheid bij het kind? Maar ook: hoe speel je op een goede manier in op actuele gebeurtenissen die impact hebben op de kinderen, zoals onlangs de aanslagen in Brussel, of de problematiek rond vluchtelingen? Daar bestaat grote behoefte aan.”

Breder draagvlak

“Ik steek elke dag een kaarsje op in de klas”, vertelt Petra Boomkamp-Bloemhoff, leerkracht op basisschool De Triangel in Enschede. “Het is zo’n simpel gebaar, maar alle kinderen waarderen het enorm.”

Boomkamp is één van de leraren die de Saxion-opleiding volgden. “Het leek me echt iets voor mij. Ik vind het belangrijk om onze identiteit serieus te nemen, en ook om kort en helder te kunnen uitleggen waar we voor staan. Voor mij heeft de katholieke identiteit er vooral mee te maken dat je je kunt verwonderen over wat er mooi is op de wereld. Het is een positieve levensinstelling. Al is de opleiding nog relatief jong, ik denk dat we er als identiteitscoördinatoren nu al in geslaagd zijn om het beeld van onze identiteit te veranderen. Ik merk dat er anders over katholiceit wordt gesproken op school, men ziet dat het niet alleen gaat over wat we met Kerst en Pasen doen. Zo ontstaat een breder draagvlak.”

Precies daar zat de aanvankelijke zorg van de directeur van De Triangel, Annet Frieser-Scholten. “Hiervoor hadden we een intern begeleider identiteit, dat was iemand die vanuit het management kwam. Op de werkvloer werd hij ‘de pastoor van onze school’ genoemd, wat aangeeft dat er veelal vanuit een smalle invulling van identiteit werd gedacht. Toen hij vertrok zat ik er best mee in mijn maag: wie wordt de opvolger? We waren blij dat Petra de opleiding ging doen. Zij blijkt goed verbinding te kunnen leggen met de leraren, omdat ze zelf ook voor de groep staat. Men zag hoe veel het haar en de leerlingen bracht, en opeens wilden meer mensen de opleiding gaan doen.”

Het vuurtje aanwakkeren

Ook op de basisscholen St. Jan en De Menkotoren in Enschede gebeurde dat. Leraar en identiteitscoördinator Joost Kamp: “De eerste lichting die de opleiding volgde, moest de weg vrijmaken. Zelf behoor ik tot de tweede lichting en stond ik al niet meer alleen. Dat gaf veel positieve energie, en we konden het thema identiteit een boost geven bij ons op school. Inmiddels staat er alweer een derde lichting klaar om het stokje over te nemen. Het is belangrijk om een team te vormen, het liefst bestaand uit zowel leerkrachten als directieleden, om het vuurtje mee aan te wakkeren.”

“Dan krijg je uiteindelijk iedereen mee – collega’s, ouders, leerlingen”, gaat Kamp verder. “Ze ontdekken dat ze zelf iets kunnen betekenen in het vormgeven van identiteit. Het vraagt persoonlijke inzet. In de klas hebben we bijvoorbeeld onlangs stilgestaan bij de vraag hoe we kunnen zorgen dat kansarme mensen het iets beter krijgen. Kinderen droegen zelf ideeën aan. Onze klas heeft een spellenpakket voor een asielzoekerscentrum gemaakt, een andere klas deed een project voor Haïti. Het moet een heel praktische kant hebben, en niet bij woorden blijven. Zo zien ze dat hun acties het leven echt aangenamer kunnen maken, voor zichzelf maar ook voor anderen. En geef je heel concreet handen en voeten aan de katholieke visie dat in het geluk van de ander ook je eigen geluk kan bestaan. Als ik dat besef kan bewerkstelligen bij de kinderen in mijn klas, dan is mijn missie als leraar en identiteitscoördinator geslaagd.”

Dit verhaal is gepubliceerd in het meinumner van Verus magazine

<http://www.verus.nl/nieuws/samenwerking-twentse-katholieke-schoolbesturen-een-boost-voor-de-schoolidentiteit>